

Aleksandra Nisztuk

Praca licencjacka: **Zmiany morfologiczne strefy brzegowej Zbiornika Sulejowskiego**

Rozprawa pt. „Zmiany morfologiczne strefy brzegowej Zbiornika Sulejowskiego”, dotyczy analizy zmienności wybranych odcinków linii brzegowej oraz wysp. Za okres badawczy przyjęto lata 2004-2021, przy czym materiały referencyjne pochodziły kolejno z lat: 2004, 2009, 2015 i 2021. Pozwoliło to odkryć, jak ewoluują brzegi i wyspy, po przeszło 30 latach eksploatacji zbiornika.

Zagadnienie opracowano w głównej mierze na podstawie **zdjęć lotniczych**. Bazowano również na materiałach kartograficznych i fotografiach wykonanych dronem. Wykorzystano dane pośrednie, jak i bezpośrednie – pozyskane w terenie.

W rozdziale analitycznym badaniom podlegały wyselekcjonowane **wyspy** i fragmenty **strefy brzegowej**. Skupiono się na poznaniu przemian jakościowych i czynników, które je generowały. W przypadkach odznaczających się największą dynamiką zmienności, dokonano także oceny ilościowej, przy zastosowaniu techniki fotogrametrii, tj. przeprowadzono pomiary obiektów na podstawie zdjęć. Wyniki tych działań zaprezentowano w postaci autorskich map. Największą aktywnością wykazały się brzegi zlokalizowane w bezpośredniej strefie oddziaływania rzek zasilających zbiornik. W tychże miejscach zaznaczał się proces sukcesywnej **akumulacji** i narastania brzegów. Spektakularne narastanie wysp i zasypywanie dna zachodziło zwłaszcza w strefie cofki zbiornika, tzn. w miejscu, gdzie Pilica ma swe ujście do akwenu. Powstałe wypłylenia stabilizowane były przez wkraczającą roślinność szuwarową. Wpływ na zwiększanie zasięgu brzegów miały także zdarzenia, takie jak: naturalna reorganizacja koryta Pilicy, połączenie sąsiednich wysp, na skutek akumulacji materii organicznej w przestrzeniach pomiędzy nimi, czy też działania antropogeniczne. Zauważono zależność, że w miarę oddalania się od źródeł zawiesiny, skala omawianego zjawiska malała. Tempo zmian brzegów w północnej, środkowej i dolnej części zbiornika, było znaczne mniejsze. Działanie niszczące wody na powierzchnię lądową, tzw. **abrazja**, zaznaczało się przeważnie punktowo. Proces ten nie miał istotnego wpływu na stan brzegów. Wśród wybranych odcinków testowych, były też takie, które wykazały się wysoką stabilnością i przez rozpatrywany okres czasu pozostały w prawie nienaruszonym stanie. Świadczy to, iż Zbiornik Sulejowski na znacznym fragmencie strefy brzegowej osiągnął dojrzałe stadium rozwoju. Na podstawie poznanych zależności, analizowane brzegi zaklasyfikowano do typu: akumulacyjnego i neutralnego.

Niniejsza praca podejmuje nieopracowany do tej pory problem badawczy. To pionierska analiza geomorfologiczna strefy brzegowej Zbiornika Sulejowskiego. Płyń z niej naukowy przekaz, który może być istotny z punktu widzenia zarządzania gospodarką wodną w zlewni zbiornika. Poruszony został m.in. problem zamulania górnej części akwenu w Sulejowie. Kontrolowanie tej kwestii jest bardzo istotne – zaniedbanie może mieć bezpośrednio negatywny wpływ na bioróżnorodność, a także może stanowić przyczynę przekształceń koryta rzeki zasilającej, czy też podtopień. Poza aspektem badawczym, czytelnik może poznać ciekawostki o akwenu i terenie, który go otacza. Dla przykładu, mitem jest, że wyłącznie Pilica zasila Zbiornik, zaś faktem – że podczas budowy rezerwuaru poradzono sobie z przeciwnościami takimi jak znaczna przepuszczalność utworów tworzących dno. W jaki sposób? Serdecznie zachęcam do lektury!